

Innst. O. nr. 101

(2008–2009)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 78 (2008–2009)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet)

Innhold

	Side		Side
1. Innledning	5	9. Særlig om revisjon av konsernregnskaper	7
1.1 Sammendrag	5	9.1 Sammendrag	7
1.2 Komiteens merknader	5	9.2 Komiteens merknader	7
2. Bakgrunn – høring	5	10. Valg, oppsigelse og fratreden	7
2.1 Sammendrag	5	10.1 Sammendrag	7
2.2 Komiteens merknader	5	10.2 Komiteens merknader	7
3. Virkeområde	6	11. Krav om kvalitetskontroll og offentlig tilsyn	8
3.1 Sammendrag	6	11.1 Sammendrag	8
3.2 Komiteens merknader	6	11.2 Komiteens merknader	8
4. Revisorregisteret	6	12. Særlig om revisorlovens ansvarsregler	8
4.1 Sammendrag	6	12.1 Sammendrag	8
4.2 Komiteens merknader	6	12.2 Komiteens merknader	8
5. Krav til godkjenning av revisorer og revisjonsselskaper	6	13. Foretak av allmenn interesse	8
5.1 Sammendrag	6	13.1 Sammendrag	8
5.2 Komiteens merknader	6	13.2 Komiteens merknader	9
6. Om revisorers og revisjonsselskapers yrkesutøvelse	6	14. Særlige krav til revisor ved revisjon av foretak av allmenn interesse	9
6.1 Sammendrag	6	14.1 Sammendrag	9
6.2 Komiteens merknader	6	14.2 Komiteens merknader	9
7. Særlig om kommunal revisjon	6	15. Økonomiske og administrative konsekvenser	9
7.1 Sammendrag	6	15.1 Sammendrag	9
7.2 Komiteens merknader	7	15.2 Komiteens merknader	11
8. Krav til utførelse av revisjonen – revisjonsstandarder og revisjonsberetning	7	16. Rettelser og presiseringer	11
8.1 Sammendrag	7	17. Komiteens tilråding	11
8.2 Komiteens merknader	7		

Innst. O. nr. 101

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 78 (2008–2009)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Finansdepartementet fremmer i denne proposisjonen forslag til lov om endringer i revisorloven og enkelte andre lover. Forslaget vil gjennomføre EØS-forpliktelser som svarer til direktiv 2006/43/EF om lovfestet revisjon av årsregnskap og konsernregnskap. Lovforslaget bygger på et utkast utarbeidet av Kredittilsynet på oppdrag fra Finansdepartementet.

Revisjonsdirektivet (direktiv 2006/43/EF) ble vedtatt 17. mai 2006, og trådte i kraft 29. juni 2006. Revisjonsdirektivet erstatter tidligere åttende selskapsrettsdirektiv (direktiv 84/253/EØF), og omfatter dessuten enkelte endringer i andre direktiver. Formålet med revisjonsdirektivet er å øke tilliten til den finansielle rapportering hos revisjonspliktige. Dette skal skje gjennom å sikre kvaliteten på revisjonen og styrke tilsynet med revisorene i EØS-området, herunder å tilrettelegge for samarbeid med andre lands revisortilsynsmyndigheter.

I flere av direktivbestemmelsene er det lagt opp til at nærmere regler kan fastsettes av EU-kommisjonen. I departementets forslag er det derfor forutsatt at det på et senere tidspunkt kan oppstå behov for ytterligere gjennomføringstiltak for å oppfylle Norges internasjonale forpliktelser. Det er for dette formål foreslått forskrifthjemler knyttet til de bestemmelsene som omhandler spørsmål hvor det etter direktivet

åpnes for at EU-kommisjonen kan fastsette nærmere regler.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal, Eirin Kristin Sund og Marianne Aasen, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Peter N. Myhre og Jørund Rytman, fra Høyre, Svein Flåtten, Linda C. Hofstad Helleland og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at Regjeringens vurderinger og forslag er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 78 (2008–2009).

2. BAKGRUNN – HØRING

2.1 Sammendrag

Finansdepartementet ba i brev av 3. oktober 2006 Kredittilsynet om å utarbeide et utkast til nødvendige lov- og forskriftsendringer til gjennomføring av revisjonsdirektivet.

Kredittilsynet oversendte et høringsnotat med utkast til lov- og forskriftsendringer til Finansdepartementet ved brev 1. juni 2007.

Kredittilsynets høringsnotat ble sendt på høring 28. juni 2007 med høringsfrist 28. september 2007.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

3. VIRKEOMRÅDE

3.1 Sammendrag

I kapittel 3 drøftes virkeområdet for de nye reglene om revisorer og revisjon. Direktivet foreslås gjennomført i Norge for revisorer som reviderer foretak som er revisjonspliktige etter norsk rett, selv om revisjonsplikten i Norge er mer omfattende enn det som følger av EU-reglene. Av hensyn til brukerne av reviderte regnskap, foreslår departementet dessuten å videreføre utgangspunktet etter dagens revisorlov § 1-1 annet ledd, om at reglene skal gjelde for revisorer som reviderer årsregnskap for ikke-revisjonspliktige, dersom revisor i revisjonsberetningen eller på annen måte gir uttrykk for at regnskapet er revidert. Begrepet "ansvarlig revisor" innføres for å identifisere hvilke revisorer som kan foreta revisjon av årsregnskap for revisjonspliktige eller som kan utpekes til å utføre revisjonen på vegne av et revisjonsselskap i tilfeller der et revisjonsselskap er valgt som revisor.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4. REVISORREGISTERET

4.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 4 behandles direktivets krav til at det skal etableres et offentlig revisorregister som skal være elektronisk tilgjengelig. I Norge er det allerede etablert et revisorregister som i dag føres av Kredittilsynet. På grunnlag av direktivets krav foreslås det enkelte tilpasninger i reglene om Revisorregisteret. Disse endringene er av mer teknisk karakter.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

5. KRAV TIL GODKJENNING AV REVISORER OG REVISJONSSLESKAPER

5.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 5 behandles kravene til godkjenning av revisorer og revisjonsselskaper. Dagens regelverk oppfylder i hovedsak direktivets krav. Det foreslås imidlertid enkelte endringer av teknisk karakter for å reflektere den kvalitetsreformen for høyere utdanning som ble iverksatt i Norge ved studiestart 2003. Det er i tillegg foreslått enkelte endringer i bestemmelsene om godkjenning av revisjonsselskaper. Blant annet foreslås det at dagens krav om at revisjonsselskaper skal være eiet med mer enn femti prosent av revisorer eller revisjonsselskaper oppheves. Dette vil blant annet åpne for at det kan

etableres revisjonsselskaper som eies i fellesskap av revisorer og kommuner, forutsatt at kravene til fordeling av stemmeretter, styresammensetning mv. er oppfylt.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

6. OM REVISORERS OG REVISJONSSLESKAPERS YRKESUTØVELSE

6.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 6 omtales direktivets krav til revisorers og revisjonsselskapers yrkesutøvelse, herunder krav vedrørende faglig etikk, uavhengighet, taushetsplikt og honorarer. Det foreslås å ta inn en bestemmelse som fastslår revisors rolle som offentlighetens tillitsperson. I revisjonsbransjen i dag gjelder bransjefastsatte krav til faglig etikk. Disse forutsettes videreført. Allikevel har departementet sett det som hensiktsmessig at det oppstilles hjemmel til å gi nærmere regler om yrkesetikk i forskrift, blant annet dersom det anses å være et behov for å stille yrkesetiske krav til revisorer som ikke er medlemmer av Den norske Revisorforening (DnR), og for det tilfellet at det er behov for å gjennomføre eventuelle yrkesetiske krav som måtte bli vedtatt av EU-kommisjonen. Flere høringsinstanser har tatt til orde for at gjeldende krav til uavhengighet bør harmoniseres med de tilsvarende reglene som gjelder i andre EØS-stater. Departementet peker på at endringer i uavhengighetsreglene ikke var en del av Kredittilsynets utredningsoppdrag, og at konsekvensene av å gjennomføre en mer prinsippbasert tilnærming til revisors uavhengighet er uoversiktlige. Departementet har lagt vekt på at det tidligere, jf. særlig NOU 1997:8 og Ot.prp. nr. 75 (1997–1998), er vurdert som særlig viktig at regelverket ikke tillater forbindelser som gjør at revisors uavhengighet og objektivitet kan trekkes i tvil. Departementet har på den bakgrunn ikke funnet grunnlag for å følge opp høringsinstansenes anmodning på dette punktet. Departementet har likevel funnet grunnlag for en justering i forbudet mot revisjonsmedarbeideres kundeforhold til revisjonsklienten på grunnlag av fast og entydig dispensasjonspraksis.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

7. SÆRLIG OM KOMMUNAL REVISJON

7.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 7 behandles forholdet til kommunale revisjonsheter. KS og Norges Kom-

munerevisorforbund (NKRF) har i høringen gått imot Kredittilsynets forslag om en innstramning i adgangen til å godkjenne praksis fra offentlige revisjonsenheter fra to til ett år. De har dessuten tatt til orde for at det burde åpnes for en adgang for slike revisjonsenheter til å revidere kommunalt eide aksjeselskaper. Når det gjelder det første spørsmålet har departementet vurdert at direktivet i seg selv ikke er til hinder for at gjeldende regelverk om godkjenning av praksis videreføres. Selv om formålet med direktivet i utgangspunktet taler for en innstramning i samsvar med Kredittilsynets høringsforslag, har departementet, når det ses hen til betydningen for rekrutteringen til offentlige revisjonsenheter, samt betydningen av dette for sikre tilstrekkelig offentlig revisjonskvalitet, under noe tvil ikke funnet å ville foreslå en slik innstramning i adgangen til å godkjenne praksis. Når det gjelder spørsmålet om en adgang for kommunale revisjonsenheter til å revidere kommunalt eide aksjeselskaper, har departementet lagt til grunn at en slik adgang forutsetter at de kan gis godkjenning som revisjonsselskaper. Direktivet åpner ikke for at godkjenning kan gis til kommunale revisjonsenheter som er en del av kommunens administrasjon eller som er organisert som et interkommunalt samarbeid i et såkalt IKS-selskap. Departementet har imidlertid foreslått at gjeldende eierskapskrav oppheves, slik at det åpnes for en mulighet til å gi godkjenning til revisjonsaksjeselskaper som eies i fellesskap av revisorer og kommuner, forutsatt at revisorlovens øvrige krav for godkjenning er oppfylt, jf. også omtalen i proposisjonens kapittel 5.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

8. KRAV TIL UTFØRELSE AV REVISJONEN – REVISJONSSTANDARDER OG REVISJONSBERETNING

8.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 8 behandles kravene til utføring av revisjonen. Gjeldende revisorlov har krav til utføring av revisjonen, herunder kravet om "god revisjonskikk" som rettslig standard. Sistnevnte utfylles av bransjefastsatte standarder for hvordan revisjon skal utføres. Disse bygger i vesentlig utstrekning på de tilsvarende internasjonale revisjonsstandardene. Etter direktivet er det forutsatt at EU-kommisjonen etterhvert skal vedta internasjonale revisjonsstandarder som EU-regler. Det er iverksatt et arbeid både i det internasjonale standardsetterorganet for revisorbransjen og i EU, med henblikk på å klargjøre standardene for dette formålet. Departementet har foreløpig ikke funnet grunnlag for å foreslå endringer

i de materielle reglene i revisorloven om revisjonens utførelse, men har foreslått en forskriftshjemmel med henblikk på å kunne gjøre gjeldende i Norge standarder som måtte bli vedtatt av EU-kommisjonen. Det er dessuten foreslått en klargjøring av hvem som skal undertegne på revisjonsberetningen.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

9. SÆRLIG OM REVISJON AV KONSERNREGNSKAPER

9.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 9 omtales de særlige spørsmål som reises ved revisjon av konsernregnskap. Det foreslås at revisjon av konsernregnskap flyttes til en egen bestemmelse som inkluderer de krav som følger av direktivet, herunder særlige krav til at konsernrevisor må gjennomgå revisjonsarbeid utført av revisorer i datterselskaper. Det er foreslått særlige regler om konsernrevisors ansvar for offentlige myndigheters tilgang til dokumentasjon knyttet til gjennomgangen av slikt revisjonsarbeid i tilfeller hvor datterselskapets revisor er hjemmehørende i et land utenfor EØS-området. På grunnlag av Finansnæringens Hovedorganisasjons (FNH) høringsinnspill, har departementet dessuten funnet grunnlag for å følge opp Banklovkommisjonens forslag i NOU 1998:14 om en adgang for Kredittilsynet til å dispensere fra kravet til at finanskonsern skal ha samme revisor.

9.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

10. VALG, OPPSIGELSE OG FRATREDEN

10.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 10 behandles direktivets regler om revisorers valg, oppsigelse og fratreden. For å bringe norske regler fullt ut i samsvar med direktivet er det foreslått et forbud mot å avsette revisor uten saklig grunn. Det er særskilt presisert at uenighet om den regnskapsmessige behandlingen eller om revisjonsprosessen ikke skal anses for å være saklig grunn. Det er også foreslått endringer i reglene om meldeplikt ved revisorbytte, og det er i samsvar med direktivet foreslått krav til begrunnelse for revisorskifte i tilfeller hvor revisor fratrer før utløpet av tjenestetiden.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

11. KRAV OM KVALITETSKONTROLL OG OFFENTLIG TILSYN

11.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 11 omtales direktivets prinsipper for kvalitetskontroll og offentlig tilsyn. Etter direktivet er det et krav at det etableres et offentlig tilsyn som skal ha det endelige ansvaret for kvalitetskontrollsystemet. Tilsynet med revisorer i Norge føres idag av Kredittilsynet. Departementet har lagt til grunn at Kredittilsynet, og herunder samarbeidet om gjennomføringen av kvalitetskontroller med DnR, oppfyller direktivets prinsipper for kvalitetskontroll og kravet til det offentlige tilsyns endelige ansvar. Det foreslås imidlertid en klargjøring av det rettslige grunnlaget for denne typen samarbeid. Direktivets krav til å kunne gjennomføre undersøkelser og sanksjoner er også oppfylt i gjeldende revisorlovgivning, herunder kredittilsynsloven. Kravet i direktivet om periodisk kvalitetskontroll av revisorer hvert sjette år foreslås lovfestet.

Etter direktivet er det en forutsetning at kontrollen med revisorer og revisjonsselskaper fra andre EØS-stater skal bygge på et prinsipp om hjemlandstilsyn. For at dette prinsippet fullt ut skal la seg gjennomføre i praksis oppstiller direktivet regler som skal gi grunnlag for samarbeid mellom tilsynsorganene innenfor EØS-området. Det er på dette grunnlag foreslått endringer i kredittilsynsloven slik at Kredittilsynet kan utveksle informasjon med andre revisor-tilsynsmyndigheter på linje med det som i dag gjelder innenfor bank-, forsikrings- og verdipapirområdet. Når det gjelder direktivets prinsipper for tilsyn med revisorer fra land utenfor EØS-området, er det behov for nærmere avklaringer fra EU-kommisjonen, og det er derfor forutsatt at dette på et senere tidspunkt vil bli gjennomført ved forskriftsbestemmelser. Det er for dette formål foreslått forskriftshjemler til enkelte bestemmelser, blant annet når det gjelder reglene om godkjenning, taushetsplikt mv.

11.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

12. SÆRLIG OM REVISORLOVENS ANSVARSREGLER

12.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 12 er revisorlovens ansvarsregler behandlet. Reglene om revisors erstatnings- og straffansvar er ikke behandlet i Kredittilsynets høringsnotat, men flere høringsinstanser har tatt til orde for at disse reglene bør endres slik at de i større utstrekning harmonerer med tilsvarende regler som gjelder i andre EØS-stater. Når det gjelder reglene om revisors erstatningsansvar har departementet

særlig lagt vekt på forutsetningen som blant annet kommer til uttrykk i Ot.prp. nr. 75 (1997–1998) om at det krever sterke grunner for å fravike det alminnelige utgangspunktet om at skadelidte skal ha full dekning av sitt økonomiske tap. Departementet har derfor ikke funnet grunnlag for i denne omgang å følge opp høringsinstansenes ønske om en fornyet vurdering av disse reglene. Departementet har imidlertid vist til at det på grunnlag av høringen vil bli vurdert om og i tilfelle på hvilken måte EU-kommisjonens rekommandasjon om begrensning av revisors erstatningsansvar bør gjennomføres i norsk rett, jf. departementets høringsbrev 17. desember 2008. Når det gjelder spørsmålet om revisors straffansvar, har departementet tidligere lagt vekt på at revisor har en sentral rolle i kampen mot økonomisk kriminalitet, og at det derfor bør gjelde en forholdsvis streng akt-somhetsnorm for revisorer. Det er i høringen ikke pekt på forhold som tilsier en fornyet vurdering av revisorlovens sanksjonsregler. På grunnlag av Kredittilsynets høringsforslag har departementet særlig vurdert om gjeldende krav til sikkerhetsstillelse bør erstattes med et krav om at det isteden skal være tegnet ansvarsforsikring. Departementet har imidlertid vurdert at ordlyden i gjeldende lov allerede åpner for dette, og har derfor lagt til grunn at det på et senere tidspunkt vil bli åpnet for en mulighet til å tegne ansvarsforsikring ved endring i revisorforskriftens krav til hva slags sikkerhet som skal stilles.

12.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

13. FORETAK AV ALLMENN INTERESSE

13.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 13 omtales direktivets særlige krav til foretak av allmenn interesse. Selv om revisjonsdirektivet i hovedsak retter seg mot revisorer, innføres det gjennom direktivet et krav om at foretak av allmenn interesse skal etablere revisjonsutvalg. Etter departementets forslag skal foretak som har utstedt verdipapirer notert på regulert marked, samt kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper, i samsvar med direktivets definisjon, anses for å være foretak av allmenn interesse. Direktivet åpner for at også andre foretak kan defineres som foretak av allmenn interesse, men departementet har foreløpig ikke funnet grunnlag for å benytte denne muligheten. Det er lagt til grunn at definisjonen eventuelt kan vurderes på nytt når det er vunnet erfaring med de nye reglene. Departementets forslag innebærer at foretak av allmenn interesse som hovedregel skal etablere et revisjonsutvalg. Departementet har imidlertid vurdert at direktivet åpner for at det samlede styret på visse vilkår kan anses for å oppfylle direktivets krav

til revisjonsutvalg. Departementet har på det grunnlag foreslått at foretak av allmenn interesse gis adgang til å vedtektsfeste at det samlede styret skal anses for å være foretakets revisjonsutvalg dersom styret oppfyller de nærmere krav til et revisjonsutvalgs sammensetning og oppgaver. Det er også foreslått enkelte andre unntak fra plikten til å etablere revisjonsutvalg. Blant annet er det foreslått unntak for heleide datterselskaper i konsern der virksomheten på konsernnivå har etablert revisjonsutvalg som oppfyller kravene, for utenlandske foretak med verdipapirer notert på norsk regulert marked som har etablert revisjonsutvalg etter utenlandske regler samt for kredittinstitusjoner som er finansieringsforetak, jf. finansieringsvirksomhetsloven kapittel 3. Departementet har også foreslått at mindre foretak, på visse vilkår, kan la det samlede styret ivareta revisjonsutvalgets oppgaver. Revisjonsutvalget foreslås å skulle etableres som et arbeidsutvalg for styret, bestående av styremedlemmer. Det er presisert at styremedlemmer som er ledende ansatte i foretaket ikke kan være medlemmer av revisjonsutvalget. Det er dessuten, i samsvar med direktivets krav, særskilt presisert at minst ett av revisjonsutvalgets medlemmer skal ha kompetanse innen regnskap eller revisjon og skal være uavhengig av virksomheten. I samsvar med direktivets krav er det foreslått en bestemmelse som regulerer hvilke oppgaver revisjonsutvalget skal ivareta.

13.2 Komiteens merknader

Komiteen legger vekt på at revisjonsutvalg i børsnoterte foretak og andre foretak av allmenn interesse skal styrke det miljøet i og rundt foretaket som skal bidra til høy kvalitet i foretakenes finansielle rapportering. Lovkrav om revisjonsutvalg er i første rekke et egnet grep for å ta vare på interessene til alle de gruppene som har behov for god og etterrettelig finansiell informasjon fra disse viktige selskapene. Revisjonsutvalg kan også være en god støtte for styret i deres arbeid med finansiell rapportering, men et lovkrav ville ikke være nødvendig for å ivareta dette hensynet alene. De foreslåtte unntakene fra krav om å ha revisjonsutvalg og unntaket om at hele styret på visse vilkår kan utgjøre revisjonsutvalget, må også vurderes i en slik sammenheng. Komiteen antar at det kan være hensiktsmessig å innføre disse unntakene i første omgang, men komiteen anser at Regjeringen bør komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om det er nødvendig å opprettholde unntakene etter at de nye reglene har fått virke en tid.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Regjeringens forslag til allmennaksjeloven § 6-42 tredje ledd går ut på at vedtektene kan fastsette at det er det samlede styre som "skal" fungere som selskapets revisjonsutvalg. Dis-

se medlemmer er enig i at eierne på denne måten kan vedtektsfeste at selskapet ikke skal tvinges til å etablere revisjonsutvalg. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at loven må forstås slik at styret gis adgang til også å etablere vedtekter som gjør at styret selv kan etablere revisjonsutvalg om det finner det ønskelig.

Disse medlemmer legger videre til grunn at de noterte selskapene får benytte de ordinære generalforsamlinger våren 2010 til å velge styrer som tilfredsstillende kriteriene i allmennaksjeloven.

14. SÆRLIGE KRAV TIL REVISOR VED REVISJON AV FORETAK AV ALLMENN INTERESSE

14.1 Sammendrag

I proposisjonens kapittel 14 behandles direktivets særlige krav til revisorer og revisjonsselskaper som reviderer foretak av allmenn interesse. I samsvar med direktivet foreslås det krav til at slike revisorer skal ha særlig kontakt med foretakets revisjonsutvalg, og til at det årlig skal utarbeides en åpenhetsberetning, hvor sentrale forhold knyttet til virksomheten skal offentliggjøres. Det foreslås dessuten krav til revisorrotasjon minst hvert syvende år, samt karenstid på to år for revisor når det gjelder å tiltre i ledende stilling hos revisjonsklienten.

14.2 Komiteens merknader

Etter lovforslaget gjelder krav om rotasjon av revisor i foretak av allmenn interesse også for vesentlige datterselskaper. Komiteen har her merket seg av omtalen i proposisjonen pkt. 16.1 at et utgangspunkt for å anse et datterselskap for vesentlig er at det foreligger konsolideringsplikt, og at dette kan synes å innebære at rotasjonskravet i praksis vil gjelde alle datterselskaper. Dette skyldes etter det komiteen har forstått at det ved en inkurie er inntatt en henvisning til regnskapsloven § 3-6 i spesialmerknaden til forslaget til ny § 5a-4 i revisorloven.

Komiteen vil presisere at utgangspunktet er at definisjonen av vesentlige datterselskaper ikke vil omfatte datterselskaper som skal utelates fra konsolideringen, jf. regnskapsloven § 3-8, og at det utover dette må vurderes konkret om andre datterselskaper har tilstrekkelig betydning for konsernregnskapet til at det må gjennomføres rotasjon.

15. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

15.1 Sammendrag

Et hovedformål med revisjonsdirektivet er å øke tilliten til finansiell rapportering. Dette søkes opp-

nådd gjennom regler som skal sikre kvaliteten på revisjonen og styrke tilsynet med revisorene i EØS-området, herunder ved å tilrettelegge for samarbeid med andre lands revisortilsynsmyndigheter. Det er i høringen særlig pekt på at redusert tillit til revisors arbeid vil medføre økte kapitalkostnader for næringslivet, og at dette kan føre til redusert økonomisk vekst. Det er imidlertid ikke mulig å anslå direktivets virkninger for tilliten til revisjonsarbeidet i Norge med noen grad av presisjon. Det vil således heller ikke være mulig å tallfeste den økonomiske gevinsten som det samlede lovforslaget kan medføre på noen meningsfull måte. Derimot pekes i det følgende på særlige økonomiske og administrative konsekvenser knyttet til enkelte av departementets forslag.

I Norge er det allerede etablert et system med offentlig godkjenning av og tilsyn med revisorer og revisjonsselskap. I motsetning til mange andre EØS-land, må det således ikke bygges opp et offentlig kontrollorgan fra grunnen for å oppfylle de EØS-forpliktelsene som følger av revisjonsdirektivet. Dette medfører at de økonomiske og administrative konsekvensene for tilsynsmyndighetene knyttet til direktivgjennomføringen vil være av begrenset omfang. Gjennomføringen av revisjonsdirektivet vil likevel få enkelte økonomiske og administrative konsekvenser for Kredittilsynet. Det vises blant annet til at det må etableres enkelte nye tekniske løsninger for Revisorregisteret. Det vil også medgå ressurser i tilknytning til tildeling av revisorregisternummer, herunder til kontrollen med at vilkårene for å få slik nummer er oppfylt. Dessuten må reglene om meldeplikt ved revisorfratreden, samt kravet om at det skal sendes begrunnelse til Kredittilsynet dersom dette skjer før utløpet av tjenestetiden, antas å medføre et økt ressursbehov. Videre vises det til at det internasjonale samarbeidet som er etablert i forbindelse med gjennomføring av direktivet vil måtte videreføres i form av samarbeid mellom de ulike landenes revisortilsynsmyndigheter, både i og utenfor EØS-området. Dette har hittil vært nokså ressurskrevende, og det kan ikke forventes at ressursbehovet knyttet til oppfølging på dette området vil minske vesentlig etter at de nye reglene trer ikraft. Selvom det ikke er en direkte konsekvens av foreliggende lovforslag, vises det særskilt til at EU-kommisjonens rekommandasjon om kvalitetskontroll av revisorer som reviderer foretak av allmenn interesse, synes å forutsette at den periodiske kvalitetskontrollen som direktivet omhandler, skal gjennomføres i det offentlige revisortilsynets egen regi. Dersom det på et senere tidspunkt gjennomføres en slik presisering av kravet til kvalitetskontrollsystemet, antas dette å ville kreve en styrking av Kredittilsynets ressurser.

Gjennomføringen av direktivet vil også få enkelte økonomiske og administrative konsekvenser for

revisorer og revisjonsforetak som utfører lovpliktig revisjon av årsregnskap. Gjennomføringen av direktivet vil kunne innebære kostnader og administrative byrder for revisorene, både når det gjelder administrative forhold og ved gjennomføring av revisjonsoppdrag. Det vises her blant annet til krav om konsernrevisors gjennomgang av revisjonsarbeidet til revisorer i datterselskaper, en forutsetning om at internasjonale revisjonsstandarder i fremtiden vil bli fastsatt ved forskrift samt de særlige reglene om meldeplikt og om krav til begrunnelse ved fratreden. På den annen side er det også foreslått enkelte endringer som må antas å medføre besparelser og forenklinger. Dette gjelder blant annet forslaget om en lovfesting av dispensasjonspraksis knyttet til adgangen for revisjonsmedarbeidere til å ha kundeforhold hos revisjonsklienten, forutsetningen om at kravet til sikkerhetsstillelse erstattes med et krav om ansvarsforsikring og forslaget om å oppheve eierskapskravet for godkjenning som revisjonsselskap. Det er vanskelig å tallfeste de økonomiske virkningene av disse forslagene, men departementet antar at forslagene, når de ses i sammenheng med formålet om å styrke tilliten til revisorfunksjonen, netto vil innebære en samfunnsmessig gevinst.

I høringen er det særlig pekt på at kravet til foretak av allmenn interesse om å etablere revisjonsutvalg, vil medføre en ny administrativ byrde. Departementet viser imidlertid til at mange av de foretakene som forutsettes omfattet av kravet allerede har etablert revisjonsutvalg som følge av de løpende forpliktelsene som gjelder selskaper med verdipapirer notert på Oslo Børs og Oslo Axess. For disse selskapene antas de administrative konsekvensene knyttet til departementets forslag å være av beskjedne. Departementet viser videre til at det gjennom de foreslåtte reglene om at det samlede styret på visse vilkår kan fungere som revisjonsutvalg eller ivareta revisjonsutvalgets oppgaver, søker å legge til rette for at foretakene selv kan vurdere hvilke ordninger som anses mest effektive. Når det ses hen til at krav om revisjonsutvalg er forutsatt å styrke foretakenes arbeid med internkontroll, risikostyring og finansiell rapportering, er det departementets vurdering at de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget samlet sett må antas å være positive.

Etter departementets forslag vil det gjelde særlige krav til revisorer og revisjonsselskap som reviderer foretak av allmenn interesse. Forslaget om krav til kontakt mellom revisor og revisjonsutvalget i bestemte saker må antas å ville medføre en administrativ byrde både for revisor og for foretaket. Også forslagene om at slike revisorer årlig skal utarbeide en åpenhetsberetning samt forslagene om krav til revisorrotasjon og karenstid, vil medføre nye administrative byrder for slike revisorer. Samtidig er forslagene

samlet sett egnet til forbedre kommunikasjonen mellom revisor og foretaket, og dermed blant annet til å styrke styrets oversikt over forhold knyttet til internkontroll, finansiell rapportering mv. Dessuten skal revisjonsutvalget særlig føre kontroll med revisors uavhengighet, og departementet legger til grunn at både dette og opplysningene som skal fremgå av åpenhetsberetningen sammen med kravene til revisorrotasjon og karenstid, vil være egnet til å bidra til å øke tillit til revisors arbeid.

15.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar dette til orientering.

16. RETTELSE OG PRESISERINGER

I revisorloven § 2-2 er endring inntatt for å presisere at en ansvarlig revisor som utpekes av selskapet i henhold til denne bestemmelsen vil være oppdragsansvarlig revisor.

I revisorloven § 4-2 er det foretatt endring som en konsekvensendring som følge av at det gis en legaldefinisjon av ansvarlig revisor i § 3-7. Endringen gjør det således klart at det er de oppdragsansvarlige revisorene, jf. § 2-2, som omfattes av bestemmelsens krav til uavhengighet og objektivitet.

I revisorloven § 5-7 er også endringen en konsekvensendring som følge av at det gis en legaldefinisjon av ansvarlig revisor i § 3-7. Endringen gjør det klart at det er de oppdragsansvarlige revisorene, jf. § 2-2, som omfattes av bestemmelsens plikt til å avgi felles revisjonsberetning mv.

I revisorloven § 5-6, § 5a-2 og § 5a-4 er det foretatt korrekturmessige endringer som retter opp inkurrier i departementets forslag.

I allmennaksjeloven § 6-42 er også endringen korrekturmessig og retter opp en inkurie i departementets forslag.

Komiteen viser til forslaget til lov nedenfor hvor ovennevnte rettelser og presiseringer er inntatt.

17. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet)

I

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 1 skal lyde:

Kapittel 1 Virkeområde mv.

Ny § 1-2 skal lyde:

§ 1-2 Revisors rolle

Revisor er allmennhetens tillitsperson ved utøvelse av virksomhet som nevnt i § 1-1 annet ledd. Revisor skal utøve sin virksomhet med integritet, objektivitet og aktsomhet.

Overskriften til § 2-1 skal lyde:

§ 2-1 Revisjonsplikt og adgangen til å si opp revisor

§ 2-1 nytt femte ledd skal lyde:

Den revisjonspliktige kan ikke avsette revisor uten saklig grunn. Uenighet vedrørende regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse. Den revisjonspliktige skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Dersom et revisjonsoppdrag avsluttes før utløpet av tjenestetiden, skal den revisjonspliktige dessuten sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

§ 2-2 første ledd skal lyde:

Årsregnskapet til revisjonspliktige etter § 2-1 skal revideres av minst én ansvarlig revisor, jf. § 3-7.

§ 2-2 annet ledd skal lyde:

Revisjon som nevnt i første ledd kan utføres av revisjonsselskap som er godkjent av Kredittilsynet, jf. § 3-1 annet ledd. Revisjonsselskapet skal utpeke én ansvarlig revisor for hvert oppdrag, jf. § 3-7 (oppdragsansvarlig revisor).

§ 2-2 annet ledd tredje punktum oppheves.

Overskriften til kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3 Godkjenning av revisorer m.m.

§ 3-1 annet ledd første punktum skal lyde:

Revisjonsselskap som reviderer årsregnskap for revisjonspliktige må være godkjent av Kredittilsynet og tildelt revisorregisternummer.

§ 3-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved søknad om godkjenning som revisor eller revisjonsselskap, skal det gis opplysninger som nevnt i § 10-2 og § 10-3. Kredittilsynet kan registrere fødselsnummer for revisorer, styremedlemmer, varamedlemmer til styret, daglig leder og aksjeeiere eller deltakere i revisjonsselskap.

§ 3-2 første og annet ledd skal lyde:

Registrert revisor skal ha oppnådd bachelorgrad i revisjon i samsvar med fastsatt rammeplan for revisorutdanning.

Statsautorisert revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon.

§ 3-3 annet og tredje ledd skal lyde:

Minst to år av praksistiden skal gjennomføres etter bestått utdanning som nevnt i § 3-2.

Minst to år av praksistiden skal fullføres hos en godkjent statsautorisert eller registrert revisor eller et godkjent revisjonsselskap, som foretar revisjon av årsregnskap for revisjonspliktige.

§ 3-5 første ledd nr. 2 til 4 skal lyde:

2. i henhold til selskapsavtale eller vedtekter skal revisorer eller revisjonsselskap som oppfyller kravene i nr. 1, inneha mer enn halvparten av stemmene i selskapets øverste organ,
3. selskapet skal ha fast kontorsted i Norge. Kravet til fast kontorsted i Norge gjelder ikke dersom selskapet har fast kontorsted i en annen EØS-stat hvor det har godkjenning og er underlagt hjemlandstilsyn.
4. selskapet skal være istand til å oppfylle sine forpliktelser etterhvert som de forfaller.

§ 3-5 første ledd nr. 5 oppheves.

§ 3-6 skal lyde:

§ 3-6 Godkjenning av revisorer fra andre land m.m.

Departementet kan fastsette forskrift om godkjenning av og tilsyn med revisor og revisjonsselskap fra andre land.

Overskriften til § 3-7 skal lyde:

§ 3-7 Ansvarlig revisor

§ 3-7 første ledd skal lyde:

Med ansvarlig revisor menes i denne lov godkjent registrert eller statsautorisert revisor som i tillegg:

1. tilfredsstiller krav til etterutdanning i samsvar med regler fastsatt av departementet,
2. oppfyller krav til fast kontorsted etter § 3-5 første ledd nr. 3,
3. er bosatt i EØS-stat,
4. har nødvendig sikkerhet for mulig ansvar etter kapittel 8 i samsvar med regler fastsatt av departementet, og
5. er tildelt revisorregisternummer fra Kredittilsynet etter å ha dokumentert at vilkårene i nr. 1 til 4 er oppfylt.

Overskriften til kapittel 4 skal lyde:

Kapittel 4 Uavhengighet, objektivitet og etikk

Overskriften til § 4-1 skal lyde:

§ 4-1 Generelle krav til uavhengighet, objektivitet og etikk

§ 4-1 nytt sjette ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette yrkesetiske regler og regler om uavhengighet og objektivitet dersom det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

§ 4-2 første ledd skal lyde:

Ingen kan være oppdragsansvarlig revisor, jf. § 2-2, når andre revisorer eller ledende ansatte i revisjonsselskapet eller medlemmer eller varamedlemmer i revisjonsselskapets styrende organer har et forhold til den revisjonspliktige som nevnt i § 4-1 første eller annet ledd.

§ 4-2 nytt femte ledd skal lyde:

Eiere, styremedlemmer og ledende ansatte i et revisjonsselskap eller tilknyttede selskaper skal ikke søke å påvirke utførelsen av et revisjonsoppdrag på en slik måte at det kan svekke revisors eller revisjonsmedarbeideres uavhengighet og objektivitet.

§ 4-3 nytt annet punktum skal lyde:

§ 4-1 annet ledd nr. 3 er likevel ikke til hinder for at det benyttes medarbeidere som har fordring eller gjeld til den revisjonspliktige på markedsmessige vilkår og som er tilbudt en ubestemt krets av personer.

§ 4-6 nytt annet ledd skal lyde:

En revisor kan ikke avtale betinget honorar. Honoraret kan heller ikke være helt eller delvis bestemt eller påvirket av levering av andre tjenester enn revisjon.

§ 5-2 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette krav til revisjonsutøvelsen dersom det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

§ 5-6 første ledd femte punktum skal lyde:

Revisjonsberetningen skal dateres og underskrives av oppdragsansvarlig revisor.

§ 5-6 åttende ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette regler om revisjonsberetningen dersom det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

Ny § 5-7 skal lyde:

§ 5-7 Særlige krav ved revisjon av konsernregnskaper

Revisor som er utpekt av revisjonsselskapet i samsvar med § 2-2 skal ved revisjon av årsregnskap for et morselskap avgi en felles revisjonsberetning for morselskapet og konsernet. § 5-6 første til åttende ledd gjelder tilsvarende.

Med sikte på konsernrevisjonen, skal revisor som nevnt i første ledd gjennomgå revisjonsarbeid utført av revisor i datterselskap av betydning for konsernregnskapet. Gjennomgangen skal dokumenteres på en måte som er tilstrekkelig til å kunne etterprøve arbeidet.

Ved revisjon av konsern hvor datterselskap revideres av revisor eller revisjonsselskap fra land utenfor EØS-området som ikke har gjensidig samarbeidsavtale om tilsyn med revisorer og revisjonsselskaper, skal revisor som nevnt i første ledd oppbevare kopi av dokumentasjon av revisjonsarbeid utført av datterselskapets revisor. Oppbevaringsplikt som nevnt gjelder ikke dersom betryggende tilgang til dokumentasjonen er sikret gjennom avtale revisor har inngått med datterselskapets revisor eller på annet vis. Dersom det er nødvendig for å sikre offentlige myndigheters tilgang til dokumentasjon, kan Kredittilsynet pålegge revisor å treffe andre hensiktsmessige foranstaltninger.

Revisor som nevnt i første ledd skal på forespørsel fremlegge dokumentasjon som nevnt i annet og tredje ledd, herunder dokumentasjon utarbeidet for konsernrevisjonen, for Kredittilsynet. Dette gjelder likevel ikke dokumentasjon som nevnt i tredje ledd dersom revisor hadde truffet betryggende foranstaltninger som der nevnt, og forhold utenfor revisors

kontroll likevel gjør det umulig å fremlegge slik dokumentasjon.

Nytt kapittel 5a skal lyde:

Kapittel 5a Særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse

§ 5a-1 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for revisorer som reviderer årsregnskap for følgende revisjonspliktige foretak:

1. foretak som har utstedt omsettelige verdipapirer som er opptatt til handel på et regulert marked i EØS-land,
2. bank eller annen kredittinstitusjon,
3. forsikringsselskap.

Kredittilsynet kan gjøre unntak fra kravet i dette kapittel dersom revisor er underlagt krav etter andre lands lovgivning.

§ 5a-2 Åpenhetsrapport

Revisorer omfattet av § 5a-1 skal årlig avgi en rapport som minst beskriver:

1. organisasjonsform og eierskap,
2. eventuelt samarbeid som nevnt i § 4-7 første ledd, herunder grunnlaget for samarbeidet,
3. styringsstrukturen,
4. interne kvalitetskontrollsystemer og retningslinjer for uavhengighet sammen med en erklæring fra styret om hvordan kvalitetskontrollsystemene har fungert og at retningslinjene har blitt overholdt,
5. tidspunktet for siste periodiske kvalitetskontroll etter § 5b-2,
6. hvilke foretak eller konsern som nevnt i § 5a-1 som er blitt revidert av revisor siste regnskapsår,
7. revisjonsselskapets etterutdanningspolitikk,
8. regnskapsopplysninger som viser omfanget av revisjonsvirksomheten, herunder samlet omsetning fordelt på honorar for revisjon og andre tjenester,
9. godtgjørelser til eierne.

Rapporten skal være underskrevet og gjøres tilgjengelig på revisors nettsted senest tre måneder etter regnskapsårets slutt. Kredittilsynet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra første ledd.

§ 5a-3 Kontakt med revisjonsutvalget

Har den revisjonspliktige revisjonsutvalg, skal revisor gi revisjonsutvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder særlig om vesentlige svakheter som er avdekket ved den interne kontroll knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen. Revisor skal dessuten overfor revisjonsutvalget:

1. hvert år skriftlig bekrefte sin uavhengighet,

2. opplyse om hvilke andre tjenester enn lovpliktig revisjon som er levert til foretaket i løpet av regnskapsåret,
3. opplyse om eventuelle trusler mot uavhengigheten og dokumentere tiltak som er iverksatt for å redusere disse.

Opplysninger som nevnt i første ledd skal gis til styret dersom det samlede styret ivaretar revisjonsutvalgets oppgaver i henhold til særskilt hjemmel.

§ 5a-4 Rotasjon

Revisor kan ikke revidere årsregnskap for den samme revisjonspliktige i mer enn syv år sammenhengende. Revisor som omfattes av første punktum kan ikke på nytt påta seg revisjonsoppdrag for den samme revisjonspliktige før det har gått minst to år. For revisjonsselskap gjelder dette for den som er utpekt som ansvarlig revisor. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om rotasjon.

I tilfeller der revisjonsplikten gjelder konsernregnskap, kan det ikke avgis revisjonsberetning for konsernet dersom ett eller flere vesentlige datterselskap har revisor som etter bestemmelsens første ledd ikke kunne ha påtatt seg revisjonsoppdrag for et konsernselskap.

Kredittilsynet kan i særlige tilfeller samtykke til at revisjonsselskapet ikke utpeker ny ansvarlig revisor selv om det har gått syv år.

§ 5a-5 Forbud mot å tiltre i ledende stilling hos den revisjonspliktige

Revisor kan ikke tiltre ledende stilling i det foretaket som revideres innen en periode på minst to år fra revisjonsoppdraget ble avsluttet. For revisjonsselskap gjelder dette for den som er utpekt som ansvarlig revisor.

Nytt kapittel 5b skal lyde:

Kapittel 5b Kvalitetskontroll mv.

§ 5b-1 Intern kvalitetskontroll i revisjonsselskap

Revisjonsselskap skal etablere forsvarlige systemer for intern kvalitetskontroll av revisjonsvirksomheten.

§ 5b-2 Periodisk kvalitetskontroll

Revisor som reviderer revisjonspliktiges årsregnskap skal underlegges kvalitetskontroll minst hvert sjette år. Revisor som omfattes av § 5a-1 skal likevel kontrolleres minst hvert tredje år.

Kvalitetskontrollen skal minst omfatte en vurdering av uavhengighet, ressursanvendelse, revisjonshonorarer og revisjonsutførelsen. For revisjonsselskaper skal kvalitetskontrollen dessuten omfatte en vurdering av selskapets interne systemer for kvali-

tetskontroll, jf. § 5b-1. Resultatene av kvalitetskontrollen skal beskrives i en skriftlig rapport.

Merknader på grunnlag av kvalitetskontrollen skal følges opp av revisor uten ugrunnet opphold.

Kvalitetskontrollen utføres av den Kredittilsynet utpeker. Departementet kan fastsette forskrift om gjennomføring av kvalitetskontroll som utføres av andre enn Kredittilsynet. Departementet kan videre fastsette forskrift om kvalitetskontroll av revisorer som omfattes av § 5a-1.

§ 6-1 nytt sjette ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om unntak fra taushetsplikten overfor revisortilsyn i annen stat når den revisjonspliktige har utstedt omsettelige verdipapirer som er opptatt til handel på et regulert marked i vedkommende stat eller inngår i konsern som utarbeider konsernregnskap som er underlagt revisjonsplikt i vedkommende stat.

§ 7-1 tredje ledd siste punktum oppheves.

§ 7-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved opphør av revisors oppdrag skal revisor uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at oppdraget er avsluttet. Dersom et revisjonsoppdrag avsluttes før utløpet av tjenestetiden skal revisor sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

§ 10-1 skal lyde:

§ 10-1 Revisorregisteret

Kredittilsynet skal føre et register over revisorer og revisjonsselskaper som er godkjent etter denne lov. Registeret skal være offentlig tilgjengelig i elektronisk form.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om føring og vedlikehold av Revisorregisteret og om registerets innhold.

§ 10-2 skal lyde:

§ 10-2 Opplysninger om registrerte og statsautoriserte revisorer

Revisorregisteret skal inneholde følgende opplysninger om revisorer:

1. navn og eventuelt foretaksnavn for enkeltpersonforetak,
2. bostedsadresse og eventuelt kontoradresse eller annen adresse for oppbevaring av dokumentasjon som gjelder klienter i Norge i henhold til § 3-5 annet ledd og § 3-7 annet ledd,
3. dato for godkjenning og angivelse av godkjent tittel,
4. om godkjenningen er tilbakekalt eller suspendert etter kapittel 9,
5. navn, adresse og organisasjonsnummer på revi-

sjonsselskap dersom revisor er ansatt, partner eller på annen måte er tilknyttet et revisjonsselskap.

For ansvarlig revisor skal registeret i tillegg inneholde følgende opplysninger:

- 1. revisorregisternummer tildelt av Kredittilsynet,*
- 2. om registrering i annet land, eventuelt navn på tilsynsmyndighet og revisorregisternummer tildelt i annet land, og*
- 3. om det foretas revisjon av foretak som er revisjonspliktig i land utenfor EØS.*

§ 10-3 skal lyde:

§10-3 Opplysninger om revisjonsselskaper

Revisorregisteret skal inneholde følgende opplysninger om revisjonsselskaper:

- 1. foretaksnavn,*
- 2. kontoradresse og postadresse,*
- 3. organisasjonsnummer,*
- 4. dato for godkjenning,*
- 5. revisorregisternummer tildelt av Kredittilsynet,*
- 6. navn og revisorregisternummer på ansvarlige revisorer, jf. § 3-7, som er ansatt eller partner eller på annen måte tilknyttet revisjonsselskapet,*
- 7. navn på kontaktperson og eventuelt revisjonsselskapets nettstedsadresse,*
- 8. navn og adresse til hvert avdelingskontor i Norge,*
- 9. eventuell deltakelse i samarbeid som nevnt i § 4-7 første ledd, samt navn og adresser på andre selskaper som deltar eller på annen måte inngår i samarbeidet,*
- 10. om selskapets godkjenning er tilbakekalt eller suspendert etter kapittel 9,*
- 11. om revisjonsselskapet er registrert i annet land, eventuelt navn på tilsynsmyndighet og eventuelt revisorregisternummer og organisasjonsnummer tildelt i annet land,*
- 12. om det foretar revisjon av foretak som er revisjonspliktig i land utenfor EØS,*
- 13. navn og bostedsadresse for revisjonsselskapets styremedlemmer, varamedlemmer, daglig leder og aksjeeiere eller deltakere.*

For revisjonsselskaper som ikke reviderer årsregnskap for revisjonspliktige skal det ikke registreres revisorregisternummer etter første ledd nr. 5 eller opplysninger som nevnt i nr. 13.

§ 10-4 skal lyde:

§ 10-4 Oppdateringsplikt

Revisor og revisjonsselskap skal gi melding til Kredittilsynet når det skjer endringer i det som er registrert. Opplysninger om revisjonsselskap skal gis av daglig leder eller signaturberettiget. Opplysninger som nevnt kan oversendes elektronisk når det er

benyttet en betryggende metode som autentiserer avsender og sikrer dokumentets innhold. Kredittilsynet kan kreve at endringer oppdateres elektronisk.

Gjeldende § 10-4 om sletting av opplysninger blir § 10-5.

Gjeldende § 10-5 blir ny § 10-6.

Annet ledd i ny § 10-6 skal lyde:

Departementet kan fastsette bestemmelser om registrering og tilsyn med revisor og revisjonsselskap som foretar lovpliktig revisjon av årsregnskap for selskap registrert utenfor EØS-området og som utsteder omsettelige verdipapirer notert på regulert marked i Norge.

II

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringselskaper og verdipapirhandel m.v. gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd tredje punktum skal lyde:

Taushetsplikten etter denne bestemmelse og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1 første ledd nr. 1-6, nr. 9, 10 eller nr. 14, eller tilsyn med forvaltningsselskap for verdipapirfond.

§ 8 nytt tredje ledd skal lyde:

Tilsynet offentliggjør hvert år en oversikt over gjennomføringen og resultatet av den periodiske kvalitetskontrollen, jf. revisorloven § 5b-2.

III

I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

Ny § 17 c skal lyde:

§ 17 c Revisjonsutvalg

I sparebanker skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra sparebankers plikt til å ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 17 d skal lyde:

§ 17 d Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:
a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,

- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,
- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten.

Ny § 17 e skal lyde:

§ 17 e Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i sparebanken kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra bankens organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som bankens revisjonsutvalg, dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

§ 34 annet ledd skal lyde:

Forstanderskapet velger revisor og fastsetter hans godtgjørelse, jf. § 12 annet ledd. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 17 c, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges forstanderskapet før valget.

IV

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker gjøres følgende endringer:

§ 14 første ledd skal lyde:

Representantskapet skal velge revisor til å utføre revisjonsarbeidet i banken og i tilfelle til å kontrollere utførelsen av den daglige revisjon. Revisor skal være registrert eller statsautorisert. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 16 a, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges representantskapet før valget.

Ny § 16 a skal lyde:

§ 16 a Revisjonsutvalg

I forretningsbanker skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, gjelder første ledd ikke for forretningsbank som er heleid datterselskap i finanskonsern, dersom morselskapet har revisjonsutvalg som oppfyller kravene i loven her. Eierforetak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav e regnes ikke som morselskap i denne sammenheng.

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra forretningsbankers plikt til ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 16 b skal lyde:

§ 16 b Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,
- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor utgjør en trussel mot uavhengigheten.

Ny § 16 c skal lyde:

§ 16 c Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i banken, kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra bankens organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som bankens revisjonsutvalg, dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

V

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2a-11 tredje ledd skal lyde:

Foretakene i konsernet skal ha samme revisor når ikke annet følger av lov eller forskrift. Kredittilsynet kan samtykke i at datterforetak har egen revisor.

Ny § 3-11 a skal lyde:

§ 3-11 a Revisjonsutvalg

I finansieringsforetak med verdipapirer notert på regulert marked skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, gjelder første ledd ikke for:

- a) *finansieringsforetak som er heleid datterforetak i finanskonsern, dersom morselskapet har revisjonsutvalg som oppfyller kravene i loven her. Eierforetak som nevnt i § 2a-2 bokstav e regnes ikke som morselskap i denne sammenheng,*
- b) *kredittforetak som utsteder fortrinnsberettigede obligasjoner etter bestemmelsene i denne lov kapittel 2 IV,*
- c) *finansieringsforetak som ikke har utstedt aksjer eller grunnfondsbevis som omsettes på regulert marked, men som løpende eller gjentatte ganger bare har utstedt obligasjoner med samlet utestående pålydende på mindre enn 100 millioner euro og det ikke er offentliggjort prospekt.*

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra finansieringsforetaks plikt til ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 3-11 b skal lyde:

§ 3-11 b Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) *forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,*
- b) *overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt foretakets internrevisjon om slik funksjon er etablert,*
- c) *ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,*
- d) *vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten.*

Ny § 3-11 c skal lyde:

§ 3-11 c Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i foretaket kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra foretakets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig

av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som foretakets revisjonsutvalg dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

§ 3-13 første ledd skal lyde:

Revisor velges av representantskapet. Hvis foretaket ikke har representantskap, velges revisor av kontrollkomiteen. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 3-11 a, skal revisjonsutvalgets uttalelse innhentes før valget av revisor.

VI

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 7-2 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Selskapet kan ikke avsette revisor før utløpet av tjenestetiden uten saklig grunn. Uenighet vedrørende regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse.

§ 7-2 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 7-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Selskapet skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Hvis oppdraget opphørte før utløpet av tjenestetiden, skal selskapet sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

VII

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer

I kapittel 6 ny del V skal overskriften lyde:

V Revisjonsutvalg

Ny § 6-41 skal lyde:

§ 6-41 Revisjonsutvalg

(1) I selskaper med verdipapirer notert på regulert marked skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

(2) Første ledd gjelder ikke selskaper som siste regnskapsår oppfylte minst to av følgende tre kriterier:

1. *gjennomsnittlig antall ansatte på under 250,*
2. *balansesum på mindre enn 300 millioner kroner ved utgangen av regnskapsåret,*

3. nettoomsetning på mindre enn 350 millioner kroner.

I selskaper som er unntatt fra kravet om revisjonsutvalg etter første punktum, skal styret utføre oppgavene som nevnt i § 6-43. Når styret utfører slike oppgaver, kan styreleder som er ledende ansatt i selskapet ikke delta i møtet.

(3) Første ledd gjelder ikke for heleid datterselskap dersom det i morselskapet er etablert et revisjonsutvalg som oppfyller de kravene som stilles til revisjonsutvalg i datterselskapet.

Ny § 6-42 skal lyde:

§ 6-42 Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

(1) Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i selskapet kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

(2) Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra selskapets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

(3) Det kan i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som selskapets revisjonsutvalg dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter første ledd annet punktum og annet ledd.

Ny § 6-43 skal lyde:

§ 6-43 Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt selskapets internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,
- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot revisors uavhengighet.

§ 7-1 første ledd skal lyde:

(1) Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer, og kan velge en eller flere vararevisorer. Bedriftsforsamlingen skal fremsette forslag. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 6-41, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges generalforsamlingen før valget.

§ 7-2 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Selskapet kan ikke avsette revisor før utløpet av tjenestetiden uten saklig grunn. Uenighet vedrørende regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse.

§ 7-2 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 7-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Selskapet skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Hvis oppdraget opphørte før utløpet av tjenestetiden skal selskapet sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

VIII

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. gjøres følgende endringer

§ 5-9 første ledd skal lyde:

Representantskapet velger en eller flere registrerte eller statsautoriserte revisorer og godkjenner revisors godtgjørelse. Dersom selskapet plikter å ha revisjonsutvalg etter § 5-10, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges representantskapet før valget.

Ny § 5-10 skal lyde:

§ 5-10 Revisjonsutvalg

I forsikringsselskaper skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, gjelder første ledd ikke for forsikringsselskap som er heleid datterselskap i finanskonsern, dersom morselskapet har revisjonsutvalg som oppfyller kravene i loven her. Eierforetak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav e regnes ikke som morselskap i denne sammenheng.

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra forsikringsselskapers plikt til ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 5-11 skal lyde:

§ 5-11 Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt selskapets internrevisjon om slik funksjon er etablert,

- c) *ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,*
- d) *vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten.*

Ny § 5-12 skal lyde:

§ 5-12 Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i selskapet kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra selskapets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som selskapets revisjonsutvalg dersom

styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

IX

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Kongen kan fastsette nærmere overgangsregler.

Den som er godkjent registrert eller statsautorisert revisor og som er innført i Revisorregisteret, anses godkjent etter kapittel 3 også etter endring i § 3-2 om utdanning og § 3-3 om praksis.

Den som har bestått treårig revisorutdanning etter fastsatt rammeplan eller høyere revisorutdanning med normert varighet på minst ett og et halvt år før loven trer i kraft, kan godkjennes som henholdsvis registrert- eller statsautorisert revisor etter de tidligere utdanningskrav.

Praksis som er opparbeidet etter bestått revisorutdanning, siviløkonomeksamen, juridisk eller sosialøkonomisk profesjonsutdanning eller annen utdanning godkjent av Kredittilsynet i samsvar med tidligere annet ledd i § 3-3, kan godkjennes som praksis etter nytt annet ledd i revisorloven § 3-3.

Oslo, i finanskomiteen, den 4. juni 2009

Reidar Sandal

leder

Ulf Leirstein

ordfører

